

8 Revision och kontroll av EU-medel

8.1 Europeiska revisionsrättens rapporter för verksamhetsåret 1996

8.1.1 Bakgrund

Regeringen aviserade i prop. 1994/95:40 att riksdagen kommer att informeras om hur regeringen agerar med anledning av den Europeiska revisionsrättens årsrapporter. En redovisning avseende verksamhetsåret 1995 gjordes i förra årets ekonomiska vårproposition (1996/97:150).

Revisionsrätten svarar för den externa revisionen inom EU och avger i november varje år en årsrapport i vilken rätten redovisar sina iakttagelser från sin granskning av hur EU-budgeten genomförts. Från och med rapporten avseende 1996 ingår den s.k. revisionsförklaringen som en andra volym av rapporten. I revisionsförklaringen lämnas ett utlåtande över om redovisningen varit rättvisande och om de underliggande transaktionerna varit lagliga och korrekta. Vidare kan rätten närhelst den så önskar avge s.k. särskilda rapporter.

Årsrapporten innehåller iakttagelser rörande finansiell förvaltning inom de olika sektorer som finansierar eller finansieras av EU-budgeten. De presenterade iakttagelserna är inte heltäckande för hela budgeten utan avser resultaten av olika granskningar som genomförts inom respektive sektor. Granskningen utförs såväl hos kommissionen/berörd EU-institution, som på plats i medlemsstaterna och hos bidragsmottagare. Revisionsrättens årsrapport och särskilda rapporter är de viktigaste underlagen för rådets rekommendation till parlamentet om beviljande av ansvarsfrihet för kommissionen.

I artikel 206 i Romfördraget anges bl.a. att rådet och Europaparlamentet, vid sidan av kommissionens upprättade räkenskaper, skall granska Revisionsrättens årliga rapport, revisionsförklaringen och relevanta särskilda rapporter. Parlamentet skall på rekommendation av rådet besluta om ansvarsfrihet för kommissionen beträffande budgetens genomförande.

Sakberedningen av årsrapporten, revisionsförklaringen m.fl. rapporter avseende beviljande av ansvarsfrihet sker i rådets budgetkommitté och beslutas slutligen av Ekonomi- och finansministerrådet (Ekofin-rådet). För år 1996 behandlades rekommendationen till parlamentet i Ekofin-rådet den 9 mars 1998. Parlamentet har ej följt rådets rekommendation avseende beviljande av ansvarsfrihet för genomförande av budgeten för år 1996. Parlamentet har dock inte avslagit ansvarsfrihet. Istället har man beslutat att skjuta upp ställningstagande till ansvarsfrihet i avvaktan på att kommissionen vidtar vissa åtgärder som parlamentet begärt.

Regeringen redovisar i föreliggande proposition, dels vissa förändringar som Amsterdamfördraget innebär för Revisionsrätten, dels innehållet i rapporteringen, dels hur regeringen från svensk sida agerat vid behandlingen av rättens rapport och bedömningen av iakttagelserna som avser Sverige.

8.1.2 Amsterdamfördraget

Inom ramen för regeringskonferensen som avslutades i Amsterdam gjordes vissa tillägg och ändringar i de delar av EU-fördraget som rör Revisionsrätten. De viktigaste förändringarna var att Revisionsrätten gavs fördragsfäst rätt att föra talan inför EU-domstolen för att tillvarata sina intressen. Vidare fastlades i fördraget att Revisionsrätten inom ramen för sin granskning skall rapportera alla fall av oegentligheter. Vad gäller Revisionsrättens tillgång till information som innehas av Europeiska investeringsbanken i dess förvaltning av gemenskapsmedel skall denna regleras i en överenskommelse mellan rätten, banken och kommissionen. Ett tillägg gjordes innebärande att rådet och Europaparlamentet inom ramen för beviljandet av ansvarsfrihet för kommissionen skall granska även revisionsförklaringen och att denna skall publiceras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

8.1.3 Utgångspunkter för Sveriges agerande

Ett effektivt och korrekt användande av gemenskapsmedlen är en prioriterad fråga för Sverige i EU-arbetet. Regeringen lägger därför stort vikt vid Revisionsrättens iakttagelser liksom hur kommissionen tar till sig dessa. Revisionsrättens årsrapport är väsentlig för att bedöma hur EU:s budget använts och hur gemenskapspolitiken genomförts.

Det finns en mängd skäl till att stödja strävandena inom EU för ökad effektivitet, säker medelshantering, stärkt kontroll och revision. Förutom att det för Sverige som stor nettobidragsgivare är angeläget att verka för en så ändamålsenlig och kostnadseffektiv användning av gemenskapens medel som möjligt, är det av avgörande betydelse för den gemensamma politiken att medlen går till avsedda ändamål och inte slösas bort på grund av dålig administration och kontroll. Även legitimiteten för EU:s verksamhet kan skadas om brister uppdragas och ej åtgärdas.

8.1.4 Iakttagelser i rapporterna för 1996 och svenskt agerande i rådet

Revisionsrätten har även för detta år konstaterat ett stort antal exempel på otillfredsställande räkenskapsmässig och finansiell förvaltning, men även förbättringar i förhållande till föregående år redovisas.

I årsrapporten (som publicerats i Europeiska gemenskapernas officiella tidning 97/C 348/01) konstateras i huvudsak samma typ av brister som noterades i föregående års rapport. De allvarligaste bristerna konstateras på strukturfondsområdet. På jordbruksområdet redovisas förbättringar vad gäller kontroll och finansiell styrning, men samtidigt noterar rätten att stödnivåerna lett till onödiga utgifter och överkompensation.

På nästan samtliga områden finns iakttagelser om brister i förvaltning och kontroll som tyder på att utvecklingen av lämpliga redovisnings- och kontrollsystem släpar efter. Rätten konstaterar att kommissionen har svårigheter att inom bidragssystemen kontrollera unionens finanser avseende laglighet, korrekthet och sund ekonomisk förvaltning. Problemen är särskilt påtagliga när det gäller strukturfonderna, men även när det gäller den gemensamma jordbrukspolitiken.

På jordbruksområdet konstateras att en avsevärd överkompensation förekommer, framförallt inom spannmåls- och nötköttstödet. Överkompensationen utgör inget formellt fel, men kan inte anses som ett sunt utnyttjande av allmänna medel. De allvarligaste bristerna finns på strukturfondsområdet. Bland annat uppmärksammas den bristfälliga definitionen av programmets mål och innehåll samt bristen på information om hur åtgärderna fortskrider. På bi-

ståndsområdet uppmärksammar rätten kommissionens oförmåga att genomföra kontrakt i samband med antagna program där åtaganden gjorts i budgeten. Som en följd av kommissionens strävan att göra åtaganden för hela årsbudgeten i kombination med ett stort programutbud och låg absorptionskapacitet hos mottagarna har förskottsinsbetalningar ackumulerats på mottagande nationella förvaltningars kon-ton. När det gäller inre åtgärder konstateras framförallt brister i små- och medelstora företags deltagande i program för forskning och teknisk utveckling. Felaktiga utgiftsredovisningar orsakas av komplexa regler och svagheter i företagets redovisningssystem. Kommissionen uppmanas här att förenkla och förbättra sina regler. Vad gäller den administrativa budgeten konstateras framförallt allvarliga brister i systemet för ersättning och traktamenten till ledamöter och suppleanter vid Ekonomiska och sociala kommittén.

I revisionsförklaringen avstår Revisionsrätten, på grund av omfattningen av de problem som uppdagats vid granskningen av underliggande transaktioner i betalningarna, att avge en övergripande positiv förklaring vad gäller lagligheten och korrektheten i dessa transaktioner för 1996. Rätten har funnit att 5,4% av utbetalningarna varit behäftade med väsentliga felaktigheterna (dvs sådana som har mätbar effekt på beloppen för de underliggande transaktionerna), och att man ej kunnat bedöma 4,3% av betalningarna överhuvudtaget.

Rätten noterar dock att en rad förbättringar skett framförallt inom jordbruksområdet. Kommissionen har också infört bestämmelser på strukturfondsområdet som väntas leda till förbättringar.

Utöver årsrapporten och revisionsförklaringen beaktas vid ansvarsfrihetsprövningen avseende 1996 åtta särskilda rapporter som rätten avgivit samt rapporterna avseende den ekonomiska förvaltningen under budgetåret 1996 vid Europeiska fonden för förbättring av levnads- och arbetsvillkor (Dublinfonden) och vid Europeiskt centrum för utveckling av yrkesutbildning.

Kommissionen har i sitt svar på iakttagelserna reagerat positivt på många av rättens påpekanden. Den medger ofta behovet av att vidta åtgärder och anger i vissa fall exakta avsikter vad gäller åtgärder. Kommissionen strävar också efter att lösa många av de problem och svagheter som rätten anför genom att fullfölja SEM 2000-initiativet, Sound and Efficient Management, kommissionens program för att förbättra den finansiella kontrollen och styrningen av gemenskapsmedel.

Ekonomi- och finansministerrådet beslutade att rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet, men tillfogade i vanlig ordning en lång rad kommentarer om vilka åtgärder som måste vidtas inom varje sektor.

Sverige anser att de iakttagelser rätten gjort är viktiga och att det är mycket viktigt att de åtgärdas. I

arbetet med att ta fram en rekommendation till parlamentet har Sverige strävat efter att rådet drar operativa slutsatser som ställer krav på berörda parter att vidta åtgärder.

Även om Revisionsrätten visat på allvarliga brister inom många områden är de enligt vår uppfattning inte av en sådan art att kommissionen inte borde beviljas ansvarsfrihet. Kommissionen visar en konstruktiv attityd i hanteringen av de brister som konstaterats. Den rekommendation rådet avgivit till parlamentet avspeglar väl de svenska ståndpunkterna i frågan.

8.1.5 Bedömning av iakttagelser rörande Sverige i årsrapporten

Årsrapporten för 1996 avser Sveriges andra medlemsår i den europeiska unionen och Sverige omnämns precis som förra året relativt sparsamt i rapporten. I tre konkreta fall omnämns Sverige explicit. En not om hur Sverige bedömer kritiken och vilka åtgärder som vidtagits har sänts till kommissionen. Detta görs av samtliga medlemsländer i syfte att kommissionen skall kunna göra en samlad redogörelse över vilka åtgärder som vidtas till följd av rätterns iakttagelser. En kortfattad redogörelse för de iakttagelser som rör Sverige och den not Sverige överlämnat till kommissionen följer.

Revisionsrätten konstaterar fördröjningar i genomförandet av mål 6 i Sverige. Man noterar att endast en förskottsbetalning gjorts och att inga medel därefter rekvirerats per den 31 december 1996. Vidare konstaterar man att de faktiska utgifterna var mycket låga i förhållande till berättigade utgifter.

Det bör understrykas att Revisionsrättens iakttagelser inte innehåller några uppgifter om felaktigheter. Vad rätten konstaterar är bland annat att ingen ansökan om betalning, utöver det första förskottet, från regionala fonden hade inkommit per den 31 december 1996 och att den första utbetalningen till en slutlig stödmottagare ägde rum först i juli 1996. Därefter har såväl andra förskottet för år 1995 som första och andra förskottet för år 1996 rekvirerats. Det sammanlagda beloppet som rekvirerats från regionala fonden för mål 6 uppgår för närvarande till 35 827 miljoner ecu. För mål 6 hade per oktober 1997 beslut fattats om 48 procent av den totala ramen för 1995-1999 och i december samma år hade 19 procent av medelsramen betalats ut. Dessa siffror visar att Revisionsrättens iakttagelser hade sin grund i att programmen startade sent och allmänt sett behövde en igångkörningsperiod för att kunna fungera enligt planerna.

Den andra iakttagelsen som görs beträffande Sverige är att personal inom den offentliga sektorn (sjukhus) erhållit utbildning inom ramen för mål 4, vilket normalt inte är stödberättigande kostnader.

Kommissionen uppmanas i detta sammanhang av rätten att klarlägga om sådana utgifter berättigar till stöd.

Det skall först klargöras att rätten inte riktar någon kritik mot Sverige, som av kommissionen medgivits ett undantag för den offentliga sektorn (vård och omsorg). I Sveriges samlade programplaneringsdokument för mål 4 fastställs att 15% av medlen kan avsättas till utbildning av arbetstagare i små och medelstora företag inom den allmänna hälso- och sjukvården på regional och lokal nivå. Regeringen poängterade i förhandlingarna med kommissionen om mål 4 just jämställdhetsaspekten och det faktum att den offentliga vården är konkurrensutsatt. Även det faktum att offentliganställda i Sverige kan sägas upp betonades.

I revisionsförklaringen gör rätten den tredje iakttagelsen avseende Sverige. Man konstaterar att den felaktiga behandlingen vad gäller under- och överskott vid lagring av socker lett till att ett tillräckligt underlag om användningen av gemenskapsmedel ej kunnat tillhandahållas.

Systemet för lagerersättning för socker innebär att företaget får ersättning varje månad för de kvantiteter av socker som lagras i lagerlokaler och silor. Enligt förordning (EEG) nr 1998/78 artikel 16 skall differenser som uppstått föranleda en justering av ersättningsbeloppet. Ungefär vart tredje år töms och rengörs silorna och då upptäcks eventuella differenser mellan redovisad och faktisk kvantitet. Dessa differenser har justerats i företagets lagersaldon per den 30 september varje år, men inte redovisats av företaget till Jordbruksverket (den betalningsansvariga myndigheten) varför inga åtgärder vidtagits från verkets sida.

Numera ingår i berörda myndigheters rutiner att bevaka att information erhålls från företaget om eventuella differenser. Beträffande kontroll har en riskindelning upprättats för samtliga lagerplatser. Varje lagerplats kontrolleras två gånger om året och varje lagertransaktion för samtliga lagerplatser kontrolleras.

8.2 Kompletterande regler till EG:s förordningar om strukturstöd

8.2.1 Ärendet och dess beredning

Genomförandet i Sverige av EG:s regional- och strukturpolitik förutsätter att EG:s förordningar om stöd från strukturfonderna till viss del kompletteras med nationell lagstiftning avseende framförallt tillsyn och kontroll. Såvitt avser strukturstöden inom den gemensamma jordbrukspolitikerna finns sådana bestämmelser i lagen (1994:1708) om EG:s förordning

om miljö- och strukturstöd. Motsvarande bestämmelser saknas beträffande övrigt strukturstöd.

Inom Regeringskansliet har en arbetsgrupp sammansatt av företrädare för Justitiedepartementet, Finansdepartementet, Jordbruksdepartementet, Arbetsmarknadsdepartementet och Närings- och handelsdepartementet utarbetat en promemoria med förslag till hur EG:s förordningar om strukturstöd kan kompletteras med nationella regler om bl.a. tillsyn och kontroll. Remissyttranden över promemorian har inhämtats skriftligen och vid ett möte den 19 februari 1998. En förteckning över remissinstanserna finns i bilaga 1. Remissyttrandena och protokoll från remissmötet finns tillgängliga i Jordbruksdepartementet (dnr Jo98/378).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 12 mars 1998 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i bilaga 2. Lagrådets yttrande finns i bilaga 3. Regeringen har i propositionen följt Lagrådets förslag. Dessutom har en redaktionell ändring gjorts i 3§, i det remitterade lagförslaget.

8.2.2 Inledning

EU har som ett mål att främja ekonomiska och sociala framsteg. Ett medel för att uppnå detta mål är att stärka den ekonomiska och sociala sammanhållningen genom att minska skillnaderna mellan de olika regionernas utvecklingsnivåer. EG:s regional- och strukturpolitik är det viktigaste instrumentet inom gemenskapen för att minska obalanserna och skillnaderna i ekonomisk utveckling mellan regionerna. Regional- och strukturpolitiken består av åtgärder knutna till sex olika mål samt av gemenskapsinitiativ och pilotprojekt.

De stöd och andra åtgärder som ingår i EG:s regional- och strukturpolitik bekostas delvis med nationella medel och delvis med medel från EG:s strukturfonder.

8.2.3 EG:s förordningar om strukturfonder

EG:s strukturpolitik regleras främst av rådets förordning (EEG) nr 2052/88 av den 24 juni 1988 om strukturfondernas uppgifter och effektivitet samt om samordningen av deras verksamheter dels inbördes, dels med Europeiska investeringsbanken och andra befintliga finansieringsorgans verksamheter. Denna förordning kompletteras av ett antal förordningar som huvudsakligen innehåller tillämpningsföreskrifter. Av dessa förordningar är den viktigaste rådets förordning (EEG) nr 4253/88 av den 19 december

1988 om tillämpningsföreskrifter för förordning (EEG) nr 2052/88 om strukturfondernas uppgifter och effektivitet samt om samordningen av deras verksamheter dels inbördes, dels med Europeiska investeringsbanken och andra befintliga finansieringsorgans verksamheter.

8.2.4 EG:s regler om kontroll och tillsyn

För att skydda EG:s finansiella intressen har rådet antagit bl.a. förordning (EG, EURATOM) nr 2988/95 av den 18 december 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen och förordning (EURATOM, EG) nr 2185/96 av den 11 november 1996 om de kontroller och inspektioner på platsen som kommissionen utför för att skydda Europeiska gemenskapernas finansiella intressen mot bedrägerier och andra oegentligheter. Båda dessa förordningar är tillämpliga på medel från EG:s strukturfonder.

Medlemsstaternas skyldigheter när det gäller tillsyn och kontroll av medel från EG:s strukturfonder följer bl.a. av artikel 23 i förordning (EEG) nr 4253/88. Enligt den bestämmelsen skall medlemsstaterna kontrollera att de verksamheter som finansieras av gemenskapen genomförs korrekt, förhindra överträdelser och vidta sanktioner mot sådana samt återkräva medel vid överträdelser eller försummelser.

I förordning (EG, EURATOM) nr 2988/95 fastslås att bestämmelser om kontroller, administrativa åtgärder och sanktioner skall införas av medlemsstaterna i den mån det är nödvändigt för att säkerställa en riktig tillämpning av gemenskapsrätten. Enligt förordningen åligger det medlemsstaterna att i enlighet med nationella bestämmelser vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att sådana transaktioner som berör gemenskapernas finansiella intressen följer reglerna och att de verkligen äger rum.

Kontrollåtgärderna skall vara anpassade till varje sektors särdrag och vara proportionella i förhållande till de eftersträlvade målen.

I förordning (EURATOM, EG) nr 2185/96 fastställs de ytterligare bestämmelser som är tillämpliga på administrativa kontroller och inspektioner på platsen som utförs av kommissionen för att skydda gemenskapernas finansiella intressen mot oegentligheter. Med oegentligheter avses varje överträdelse av en bestämmelse i gemenskapsrätten som är följden av en handling eller en underlåtenhet av en ekonomisk aktör och som har lett eller skulle ha kunnat leda till en negativ effekt för gemenskapernas allmänna budget eller budgetar som de förvaltar. Den negativa effekten kan vara antingen en otillbörlig utgift eller ett bortfall av inkomster.

Kontroller och inspektioner på platsen får enligt förordning (EURATOM, EG) nr 2185/96 utföras av kommissionen hos de ekonomiska aktörer som har

begått oegentligheten. De kan också riktas mot personer som har deltagit i genomförandet av oegentligheten och mot dem som är skyldiga att stå till svars för oegentligheten eller förhindra att den begås. För att underlätta för kommissionen att utföra dessa kontroller och inspektioner på platsen skall de ekonomiska aktörerna lämna tillträde till lokaler, markområden, transportmedel och andra platser som används yrkesmässigt. Vidare kan kommissionen, i den mån det är strikt nödvändigt för att fastställa att en oegentlighet har förekommit, utföra kontroller och inspektioner på plats hos andra berörda ekonomiska aktörer för att få tillgång till uppgifter av betydelse vad beträffar de omständigheter som är föremål för kontroll.

Kommissionens kontrollanter är skyldiga att följa de förfaranderegler som finns i den berörda medlemsstatens lagstiftning, om inte annat följer av tillämplig gemenskapsrätt. De får använda samma hjälpmedel vid kontrollen som de nationella administrativa kontrollanterna och får bl.a. ta kopior av handlingar av betydelse. Om de ekonomiska aktörerna motsätter sig kontroll eller inspektion på platsen, skall den berörda medlemsstaten, med tillämpning av nationella bestämmelser, lämna kommissionens kontrollanter det biträde de behöver så att deras kontroller och inspektioner på platsen kan fullgöras.

8.2.5 Svenska lagregler om kontroll och tillsyn

För de strukturstöd som ingår i den gemensamma jordbrukspolitikerna finns i lagen (1994:1708) om EG:s förordningar om miljö- och strukturstöd kompletterande nationella bestämmelser om bl.a. tillsyn och kontroll. Av lagens tredje paragraf framgår vilka befogenheter nationella tillsynsmyndigheter har vid kontroll och tillsyn.

Tillsynsmyndigheterna har rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen som används i samband med hantering av jordbruksprodukter. Lagen förutsätter inte att det finns någon misstanke om oegentligheter för att kontroll skall kunna få ske. Att tillsynsmyndighetens möjlighet till tillträde är hänförlig till utrymmen som används i samband med hantering av jordbruksprodukter innebär att kontrollen även till viss del kan ske hos annan än den som mottagit stöd. Som exempel kan nämnas att stickprovskontroller kan ske på slakterier.

Lagen ger inte någon möjlighet till tillträde för tillsynsmyndigheten i andra utrymmen, till exempel för att eftersöka handlingar hos en revisor. Vid misstanke om allvarlig brottslighet finns vissa starkt begränsade möjligheter till husrannsakan enligt 28 kap.

1 § rättegångsbalken även hos annan än den som skäligen kan misstänkas för brottet.

Enligt lagen får tillsynsmyndigheten meddela de förelägganden som behövs för att tillämpliga regler skall efterlevas och ta del av de handlingar och upplysningar som behövs för tillsynen. Polisen skall på begäran lämna den hjälp som behövs för tillsynen. Rätten till tillträde och rätten att ta del av handlingar och upplysningar gäller även för EG:s institutioner och av institutionerna utsända inspektörer. Lagen innehåller även bestämmelser om rätt att ta ut avgift för tillsynen samt om ränta. Beslut enligt lagen får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Vilka myndigheter som är tillsynsmyndigheter beslutas av regeringen. Inom jordbrukssektorn har såväl Statens jordbruksverk som länsstyrelserna utpekats som ansvariga för tillsynen.

8.2.6 Lagstiftningsfrågor

Regeringens förslag: För att EG:s regional- och strukturpolitik skall kunna verkställas fullt ut skall lagen (1994:1708) om EG:s förordningar om miljö- och strukturstöd utvidgas till att omfatta även de strukturstöd som inte innefattas i den gemensamma jordbrukspolitikerna.

Promemorians förslag: Förslaget överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inte någon erinran mot förslaget. Kammarrätten i Jönköping, Länsrätten i Stockholms län och Statens jordbruksverk har lämnat synpunkter på utformningen av författningstexten.

Jordbruksverket har vidare anfört att lagen bör omfatta även nationella jordbruksstöd inom stödombudena 1–3. Jordbruksverket har också påpekat att regler om återbetalningsskyldighet bör införas i lagen.

Skälen för regeringens förslag: EG:s förordningar om strukturstöd är till alla delar bindande och direkt tillämpliga i alla medlemsstater. Av detta följer att förordningarna gäller som svensk rätt. För att vissa av förordningarna skall kunna tillämpas förutsätts dock kompletterande nationella regler. De kompletterande reglerna är i huvudsak av två olika slag.

En kategori av utfyllande regler är bestämmelser om på vilket sätt Sverige skall utnyttja de möjligheter att lämna stöd som ryms inom EG:s strukturpolitik och om verkställighet av stödgivningen. För att detta behov skall kunna tillgodoses behövs inte något lagstöd eftersom det är fråga om för den enskilde gynnande föreskrifter. I viss utsträckning behövs emellertid kompletterande regler av annat slag, fram-

för allt avseende tillsyn och kontroll. Dessa regler är av den karaktären att de måste meddelas i form av lagbestämmelser.

För de strukturstöd som ingår i den gemensamma jordbrukspolitikerna finns i lagen (1994:1708) om EG:s förordningar om miljö- och strukturstöd kompletterande nationella bestämmelser om bl.a. tillsyn och kontroll samt om ränta. Lagen omfattar enligt sin nuvarande lydelse bl.a. EG:s förordningar om stöd till landsbygdsutveckling, s.k. mål 5b-stöd. Lagens bestämmelser är, med undantag för vad som där sägs om möjlighet för regeringen att föreskriva om avgifter, av betydelse också för de strukturstöd som inte är en del av genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitikerna. Samma reglering av tillsyn och kontroll bör gälla för allt strukturstöd. Regeringen föreslår därför att lagen ändras till att omfatta även strukturstöd utanför ramen för den gemensamma jordbrukspolitikerna.

Genom den föreslagna utvidgningen ges tillsynsmyndigheterna de befogenheter som är nödvändiga för att tillsyn och kontroll skall kunna utövas gentemot mottagare av alla former av strukturstöd. Motsvarande rätt till tillträde och att ta del av handlingar ges också till EG:s institutioner och av institutionerna utsända inspektörer.

Tillsynsmyndigheternas möjligheter att besluta om återbetalning av stöd är en fråga som regeringen avser att reglera i förordning.

Regeringen avser att i ett senare sammanhang se över frågan om möjligheter för tillsynsmyndigheterna att i samband med kontroll få tillträde till även andra lokaler än dem som omfattas av lagens bemyndigande. Även frågan om kontroll av nationella stöd fördrar ytterligare överväganden.

8.2.7 Ikraftträdande m.m.

Ändringarna bör träda i kraft den 1 juli 1998. Den befogenhet tillsynsmyndigheterna ges enligt lagen att utföra kontroller m.m. kommer att omfatta även stödprojekt som har påbörjats eller helt genomförts före ikraftträdandet. Några övergångsbestämmelser behövs därför inte.

I anledning av de föreslagna lagändringarna ökas antalet situationer när polisen har skyldighet att på begäran lämna hjälp vid tillsyn. Hittills har polisens hjälp behövts tas i anspråk bara vid något enstaka tillfälle. De ytterligare insatser som kan komma i fråga torde totalt sett komma att bli av liten omfattning och bedöms kunna ske inom befintliga resursramar.

Bilaga 1

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över promemorian avgetts av Kammarrätten i Jönköping, Länsrätten i Stockholm, Rikspolisstyrelsen, Statskontoret, Riksrevisionsverket, Statens jordbruksverk, Arbetsmarknadsstyrelsen, NUTEK, Länsstyrelsen i Blekinge län, Länsstyrelsen Värmland och Beslutsgruppen Mål 5b Gävle/Dala.

Svenska EU-programkontoret, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Beslutsgruppen Mål 2 Bergslagen, Beslutsgruppen Mål 2 Fyrstad, Beslutsgruppen Mål 5b Sydöstra Sverige, Beslutsgruppen Mål 6 Norrbotten och Beslutsgruppen Mål 6 Jämtland har inga synpunkter eller avstår från att avge yttrande.

Bilaga 2

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1998-03-25

Närvarande: f.d. justitierådet Staffan Vängby, justitierådet Gertrud Lennander, regeringsrådet Kjerstin Nordborg.

Enligt en lagrådsremiss den 12 mars 1998 (Jordbruksdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1994:1708) om EG:s förordningar om miljö- och strukturstöd.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Mats Wiberg.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

1 §

Lagen om EG:s förordningar om miljö- och strukturstöd, som hittills har sikte enbart på jordbrukspolitikerna, föreslås utvidgad till att avse stöd från alla EG:s strukturfonder i syfte att möjliggöra tillsyn och kontroll av stöden.

Såvitt framgått vid föredragningen är de områden som regleras i nuvarande andra stycket 4-6 sådana av gemenskapen prioriterade mål för strukturfonderna som återfinns i EG:s förordningar. De skulle därmed i fortsättningen ingå i den vidare definition som föreslås intagen i punkt 4 och kan därför upphävas.

Lagrådet ifrågasätter emellertid om inte den föreslagna punkten 4, som har ett mera övergripande syfte än de föregående punkterna, borde placeras som punkt 1 för att därigenom rangordna digniteten mellan bestämmelserna.